

L I S B O N A .

OLISIPO, SIVE VT PERVE:
TVSTA LAPIDVM INSCRIP:
TIONES HABENT, VLYSIPO.
VVLGO LISBONA FLORENTIS
SIMVM PORTVGALLIAE EMPORIV.

CASCALE Lusitania opp.

OLISIPO, NVNC LISBONA.

Lisiponem, inter antiquissimas Hispaniæ vrbes annumerandam esse, vetustissimi quique scriptores testantur. Hanc Varro Olisiponem, & Ptolemæus Oliosiponem appellant, Plinius Salatiam, & Iuliam scælicem, Strabo verò Vlyssæam, & ab Vlyssæ conditam, ex verbis Myrliani videtur asserere. Antiquæ vrbs Olisiponis situs, collem excelsum ad Tagi ripam deductum vsq; , antiquitus solummodo occupabat, nunc verò plures montes ac valles, magnitudine complectitur. Ab hac parte, qua meridiem respicit, vetus Regia amplissima, magnificoq; opere pulcherrima conspicitur, quam ad sanctos vulgò dicunt: Versus aquilonare vrbs cornu, nobilissimum vestalium D. Clare cœnobium, ad Tagi crepidinem fermè attingit: Meridionale vrbs latus mari alluitur, reliquæ tres partes, aditum habent à terra. Itaq; collibus quinque, vallibus totidem feracissimis & iucundissimis, vrbs tanto spatio complectitur, vt vniuersus eius ambitus, septem millibus passuum designari possit. Interior verò eius amplitudo & magnificentia maxima est. Domorum siquidem amplius, quàm viginti millia inesse constat, earumq; ingens multitudo tam principum virorum, nobiliumq; , quàm etiam priuatorum hominum eleganter, & sumptu propè incredibili constructa est. In littore, fontes quamplurimi, ex diuersis vrbs partibus, per ductus subterraneos oriuntur, è quibus populus aquatione facit. Porrò, omisis breuitatis causa pulcherrimis huius vrbs ornamentis, Olisipo septem imprimis ingentibus ædificijs, magnificentissimè extructis, hoc tempore illustratur. Horù primum, Misericordiæ templum est quadrato vndique lapide eleganter ædificatum, cuius qui curam gerunt, Misericordiæ fratres vocantur, qui ærarium, quod ex fortuitis tantummodo hominum priorum largitionibus eleemosynisq; constat, summa fide administrant, ex quo amplius, vigintiquatuor aureorum ducatorum millibus, in singulos annos constat egentibus erogari. Secundo loco, sequitur alterum misericordiæ, ac humanitatis exemplum, valetudinarium videlicet, commune pauperum, infirmorumq; hominum, nomine omnium Sanctorum. Tertium est monumentum, à D. Petro, Ioannis Regis huius nominis primi filio, sumptu publico constructum, vt externarum gentium, Regumq; legatis, eo loci hospitium præberetur, domus, re vera, amplissima, mirificoq; opere admodum conspicua. Quartum est ædificiũ, Regis Ioannis, hoc nomine tertij, perpetua memoria dignissimum, quam domum frumentariam Reip. ac quasi Lusitaniæ nutricem, meritò nominare possis. Post huius tergum, nouum Prætorium inhæret, ipsam maris crepidinè attingens, cui meritò ob ædium magnificentiam, & operis pulchritudinem, quintum in hoc ordine locum tribuendũ esse, diximus. Sextum monumentum opere admirabili factũ videtur, præda, spolijsq; multarũ gentium, Regumq; refertissimum, quod ab Indicis negotijs, quæ ibi pertractantur, domum Indicam, vulgus appellat. Septimum monumentum publicum est, armamentarium, ingenti armorũ omnis generis copia refertum. Olisipo, ex ea parte, qua mari alluitur, portis XXII. distinguitur. Pars verò, quæ continentè respicit, XVI. Turribus autem, per murorum gyrum LXXVII. munitur. Parochiæ XXV. numerantur. Hæc Dami-anus Goes, Eques Lusitanus, qui peculiari libello, accuratissimè hanc vrbs descripsit.

CASCALE ET BETHELEEM OPPIDVLA.

Ab Olisipone Aquilonem versus, oppidum Cascale situm est, quo naues onerariæ in anchoris consistentes, accedente maris æstu, auram operiuntur, portu vadoso, alioqui & anfractuoso. Modico inde interuallo, aduerso etiam flumine, sinus in cubiti formam efficitur, in cuius fronte sacellum est, diuini Iuliani, supra quod aliud, diuæ Catharinæ sacrum. Tum eodem latere obliqua ripa, propius ad vrbs accedenti, Bethelæem oppidulum, & ibi templum ingens, diuæ Virgini dicatum, vnà cum cœnobio monachorũ, qui diui Hieronymi vitæ institutũ professi sunt, sese offert, incredibili sumptu, ac magnificentia constructũ, diui Emanuelis regis monumentũ, quod dum viueret, sibi ipse designauit, erexitq; . Magnã tamen ipsi operi accessione Iohannes III. Emanuelis filius fecit. De qua re, extat ibi in arcu, celebre Resendij bestialibus literis tetrastichon.

*Vasta moles sacrum diuina in litore matris
Rex posuit regum maximus Emanuel.*

*Auxit opus heres regni & pietatis, vterque
Structur a certant, religione pares.*

